

ÜRO LAPSE ÕIGUSTE KONVENTSIOON

LAPSE ÕIGUSED

Alates sünnist on igal lapsel õigused ja need on kõigil lastel ühesugused. Lapse õigused on kirjas dokumendis, mida nimetatakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Lapse õiguste konventsiooniks. Konventsioon on erinevate riikide vaheline leping.

Peaaegu kõik riigid maailmas on võtnud kohustuse sellesse dokumenti kirja pandud õigused lastele tagada, sealhulgas ka Eestis.

Kõik õigused on üksteisega seotud ja on võrdselt tähtsad. Laps vajab oma õiguste kasutamisel täiskasvanute tuge. Mida suuremaks Sa kasvad, seda enam suudad Sa oma õigusi kasutada ja nende eest seista. Samas kasvab ka vastutus, et oma õiguste kasutamisel ei rikuks Sa teiste inimeste õigusi.

KUI SOOVID ROHKEM INFOT,
SIIS VAATA:

www.lastekaitseliit.ee
www.lasteobudsman.ee
www.humanrights.ee

Illustratsiooni autorid: Klooga Kultuuri ja Noortekeskus (Kristiina Snegorjova, Diana Spasskaja, Diana Vdovenkova, Olga Ovtsharenko, Eduard Sislijan. Juhendaja: Regina Baranova)

 Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

 SOTSIAALMINISTEERIUM

 HARJU MAAVALITSUS

 Rädda Barnen
Save the Children Sweden

- ARTIKKEL 1** Laps on alla 18-aastane inimene.
- ARTIKKEL 2** Igal lapsel on õigused olenemata sellest, kes ta on, kes on ta vanemad, mis keelt ta räägib, mis usku ta on, kas ta on poiss või tüdruk, mis kultuuri ta kuulub, kas tal on puue, kas ta vanemad on rikkad või vaesed. Ühtegi last ei tohi üheski olukorras ebaõiglaselt kohelda.
- ARTIKKEL 3** Igas Sind puudutavas ettevõtmises peavad täiskasvanud tegema seda, mis on Sulle parim. Otsuseid tehes peavad täiskasvanud mõtlema, kuidas nende otsused lapsi mõjutavad.
- ARTIKKEL 4** Riigil on kohustus tagada, et Sinu õigusi kaitstakse. Nad peavad aitama Su perel Sinu õigusi kaitsta ja looma keskkonna, kus Sa saad kasvada ja mitmekülselt areneda.
- ARTIKKEL 5** Riik peab austama Sinu pere õigust ja kohustust Sind kasvatada ja juhendada ning Sinu eest hoolitseda arvestades Sinu vajadusi ja õigusi.
- ARTIKKEL 6** Sul on õigus elada.
- ARTIKKEL 7** Sul on õigus nimele ja kodakondsusele.
- ARTIKKEL 8** Sul on õigus identiteedile, st säilitada oma nimi, rahvus, kodakondsus jne, seda ei tohi keegi Sinult ära võtta.
- ARTIKKEL 9** Sul on õigus elada oma vanema(te)ga. Seda õigust võib piirata ainult juhul, kui Sinu vanemad kohtlevad Sind julmalt või ei hoolitse Sinu eest.
- ARTIKKEL 10** Kui Sa elad teises riigis kui Sinu vanemad, on Sul õigus kohtuda ja suhelda oma vanematega.
- ARTIKKEL 11** Sul on õigus olla kaitstud inimröövi eest.
- ARTIKKEL 12** Sul on õigus avaldada oma arvamust kõigis Sind puudutavates küsimustes, täiskasvanud peavad Sind ära kuulama ja Sinu arvamusega arvestama.
- ARTIKKEL 13** Sul on õigus saada teavet ja jagada oma mõtteid teistega Sinule sobival viisil: rääkides, joonistades, kirjutades või muul moel. Seda tehes ei tohi Sa teisi solvata ega neile kahju teha.
- ARTIKKEL 14** Sul on õigus oma usule ja töökspidamistele. Su vanemad peavad aitama Sul otsustada, mis on õige ja vale, ning mis on Sinu jaoks parim.
- ARTIKKEL 15** Sul on õigus moodustada ühinguid ja osaleda rahumeelsetel kogunemistel. Seejuures ei tohi aga ohustada teiste inimeste õigusi ja vabadusi.
- ARTIKKEL 16** Sul on õigus oma eraelu ja perekonnaelu kaitstusele.
- ARTIKKEL 17** Sul on õigus saada informatsiooni raadiost, ajalehtedest, raamatutest, arvutist ja teistest allikatest. Täiskasvanud peavad hoolitsema selle eest, et informatsioon toetab Sinu mitmekülgselt arengut ja heaolu.
- ARTIKKEL 18** Sul on õigus olla oma vanema(te) poolt üles kasvatatud.
- ARTIKKEL 19** Sul on õigus olla kaitstud vägivalja eest.
- ARTIKKEL 20** Sul on õigus saada erihooldust ja abi, kui Su vanemad ei hoolitse Su eest.
- ARTIKKEL 21** Sul on õigus hoolele ja kaitsele, kui Sa oled lapsendatud või elad kasuperes.
- ARTIKKEL 22** Kui Sa oled põgenik (Sind on sunnitud oma kodust lahkuma ja elama teises riigis) on Sul õigus erilisele kaitsele ja abile. Sul on õigus, et Sind koheldaks võrdselt lastega, kes selles riigis elavad.
- ARTIKKEL 23** Kui Sul on puue, on Sul õigus erihoolitsusele ja abivahenditele, et Sa saaksid mitmekülselt areneda ja aktiivselt ühiskonnas osaleda.
- ARTIKKEL 24** Sul on õigus olla terve ja saada vajadusel arstiabi.
- ARTIKKEL 25** Kui Sa elad asenduskodus, viibid pikalt ravi- või hooldeasutuses, on Sul õigus, et Sinu elamis- ja ravitingimusi vaadataks regulaarselt üle, et need vastaksid Sinu vajadustele.
- ARTIKKEL 26** Sul on õigus sotsiaalsele turvalisusele, st saada riigipoolset toetust ja abi Sinu heaolu tagamiseks.
- ARTIKKEL 27** Sul on õigus Sinu arenguks vajalikele elutingimustele. Sinu vanemad peavad vastavalt oma võimetele ja rahalistele võimalustele need tingimused looma.
- ARTIKKEL 28** Sul on õigus haridusele.
- ARTIKKEL 29** Koolis antav haridus peab toetama Sinu vaimsete, füüsiliste ja sotsiaalsete võimete arengut.
- ARTIKKEL 30** Sul on õigus oma kultuurile, keelele ja usule.
- ARTIKKEL 31** Sul on õigus mängida ja puhata.
- ARTIKKEL 32** Sul on õigus olla kaitstud töö eest, mis Sind vigastab, on Su tervisele kahjulik ja takistab hariduse omandamist. Kui Sa töötad, on Sul õigus olla turvalises keskkonnas ja saada õiglast tasu.
- ARTIKKEL 33** Sul on õigus kaitsele narkootikumide ja narkokaubanduse eest.
- ARTIKKEL 34** Sul on õigus olla kaitstud seksuaalse väärkohtlemise eest
- ARTIKKEL 35** Sul on õigus olla kaitstud röövimise ja kaubitsemise eest.
- ARTIKKEL 36** Sul on õigus olla kaitstud igasuguse ärakasutamise eest.
- ARTIKKEL 37** Sul on õigus olla kaitstud igasuguse julma ja alandava kohtlemise ja karistamise eest.
- ARTIKKEL 38** Sul on õigus kaitsele sõjaolukorras. Alla 15-aastaseid lapsi ei tohi sundida sõjaväkke minema või sõjas osalema.
- ARTIKKEL 39** Sul on õigus abile, kui Sa oled saanud vigastada, Sind on hooletusse jäetud või halvasti koheldud.
- ARTIKKEL 40** Kui Sind kahtlustatakse või süüdistatakse seaduserikkumises või Sa oled rikkunud seadust on Sul õigus inimväärsele kohtlemisele, õiglasele kohtupidamisele, ning õigus saada vajalikku abi enda kaitsmisel.
- ARTIKKEL 41** Kui seadused Sinu riigis kaitsevad Sind paremini, kui artiklid siin konventsioonis, kehtivad Sinu jaoks Sinu riigi seadused.
- ARTIKKEL 42** Sul on õigus teada oma õigusi! Täiskasvanud peavad neid õigusi teadma ja neist Sulle teada andma.
- ARTIKLID 43-54** Need artiklid räägivad sellest, mida täiskasvanud ja erinevad asutused peavad tegema, et tagada kõigile lastele nende õigused.